

گروه اجتماعی؛ مبنای تعریف اسراف و خساست

خساست از صفات نکوهیده‌ای است که در زندگی اجتماعی برخی به آن دچار هستند. در این شکی نیست که همه خساست را مذموم می‌دانند و دوست ندارند از سوی دیگران به این صفت شناخته شوند، اما در عین حال همین افراد اگر در معرض چنین اتهامی قرار بگیرند، می‌گویند که این رفتاری که در پیش گرفتیم بیشتر صرفه‌جویی و پرهیز از زیاده‌روی است.

خساست از صفات نکوهیده‌ای است که در زندگی اجتماعی برخی به آن دچار هستند. در این شکی نیست که همه خساست را مذموم می‌دانند و دوست ندارند از سوی دیگران به این صفت شناخته شوند، اما در عین حال همین افراد اگر در معرض چنین اتهامی قرار بگیرند، می‌گویند که این رفتاری که در پیش گرفتیم بیشتر صرفه‌جویی و پرهیز از زیاده‌روی است.

اتهام، قار، نگند، م، گبند که اب، افتا، که د، بش، گفتم بهشت صفحه‌ده، ه دهن از زاده، است.

خساست هم مثل همه صفات اجتماعی تعاریف مختلفی برای آن می‌شود در نظر گرفت. ممکن است که در زندگی اجتماعی رویه ای داشته باشیم که از نظر گروهی به عنوان آدم خسیس شناخته شویم اما از نظر گروهی دیگر این نوع رفتار ناشی از مقتصد بودن و صرفه جویی در هزینه های غیرضروری تلقی شود. دکتر صلاح الدین قادری، مدیر گروه علوم اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی تعریف مشخصی برای آدم خسیس دارد.

معیارهای متفاوت تشخیص خساست

او معتقد است که مساله خساست مفهومی فرهنگی و اجتماعی است، به این معنا که افراد با معیار و شاخص های متفاوتی به یک آدم، خسیس می‌گویند. از نظر او این عنوان در گиро دار تفاسیر شخصی قرار گرفته و ممکن است این تعریف با هنجارهای اجتماعی پذیرفته شده از سوی جمع فاصله داشته باشد. در گذشته مفاهیم اجتماعی و فرهنگی از جمله خساست از مرز مشخص تری برای تعریف برخوردار بودند اما در زمانه فعلی این دایره، مرزبندی مبهمی پیدا کرده است. افراد وقتی در هزینه کردهای خود برای خرید کالا یا خدمتی پول خرج می‌کنند گمان بر این دارند دیگران هم باید در وضعیت مشابه چنین هزینه هایی را پرداخت کنند در صورتی که ممکن است برای دیگران اولویت های دیگری برای صرفه جویی یا خرج کردن پول وجود داشته باشد و این رویه برای آنان عین عقلانیت باشد و آن وقت است که ممکن است همین افراد متهم به خسیس بودن شوند.

عقلانیت در هزینه کردها

با توجه به دشوار بودن و تفسیربردار بودن صفت خساست این سوال پیش می‌آید که آیا اساسا تعریف مشخصی در مورد خساست وجود دارد که تعاریف مختلفی برای آن وجود داشته باشد و تفسیربردار نباشد؟

قادری:

افراد وقتی در هزینه کردهای خود برای خرید کالا یا خدمتی پول خرج می‌کنند گمان براین دارند دیگران هم باید در وضعیت مشابه چنین هزینه هایی را پرداخت کنند

به اعتقاد دکتر قادری، در دنیای امروز سبک های زندگی عوض شده و مبنای سبک زندگی امروز مصرف است. از نظر وی کسانی که هزینه های پذیرفته شده از سوی اطرافیان و گروه اجتماعی و اقتصادی را که به آن تعلق دارند، انجام ندهد از سوی همگروهان خود به عنوان فردی خسیس شناخته می‌شود. ممکن است در یک مقطع و بازه زمانی هزینه کردن برای یک کالا تجمل گرایی محسوب می‌شد مثل خرید مبل که بعضی در یک دوره زمانی آن را اسراف می‌دانستند اما، در دوره کنونی خرید مبل از ملزومات منزل به شمار می‌آید و مردم عمدتا در هر طبقه اجتماعی اقدام به خرید مبل برای منزل می‌کنند و دیگر خرید آن جزو کالاهای تجملی به حساب نمی‌آید. بنابراین در مقطعی استانداردهای اجتماعی، تعاریفی برای اسراف یا خساست داشت که در شرایط فعلی همین مفاهیم تعاریف دیگری برای آنها متصور است.

همگروهان چه کسی را خسیس می‌دانند

با توجه به این تعاریف البته باید برای دوره کنونی هم تعریف مشخصی از خساست وجود داشته باشد که بتواند براساس همین مفهوم افرادی را به عنوان آدم های خسیس در جامعه شناخت. مهم این است که استانداردهای کنونی چه تعریفی در مورد خساست دارند و به چه آدم هایی خسیس گفته می‌شود.

با این تعریف البته نمی‌توان آدم هایی را که برای رسیدن به اهداف بالاتری در زندگی و فراهم آوردن شرایط مطلوب تر زندگی آینده خود صرفه جویی ها می‌کنند افراد خسیس دانست. چون این افراد برای زندگی آینده خود برنامه ریزی دارند و برای رسیدن به شرایط مطلوب تر لازم می‌دانند از برخی هزینه ها کم کنند و بر اندوخته های خود اضافه کنند تا زندگی راحت تری را برای خود فراهم کنند.

بی تردید در چنین شرایطی ممکن است برخی افراد، صرفه جویی دیگران را خساست تلقی کنند. در صورتی که صرفه جویی و مقتصدانه زندگی کردن از ارزش هایی است که بسیاری در پی آن هستند.

در این باره دکتر قادری بر این باور است که اگر افراد در شرایط اضطراب نباشند و دیگران هم احساس کنند که این افراد درصدد جمع کردن منابع مالی خود هستند تا به منافع بزرگتری دسترسی پیدا کنند این رویه را می توان رفتاری مقتصدانه در عرصه زندگی محسوب کرد. در عین حال برخی افراد همین رفتار و رویه مقتصدانه را که دیگران برای اهداف عالی تر در زندگی در پیش گرفتند از مصادیق خساست می دانند با این وصف ساختن زندگی بهتر نیاز به برنامه ریزی هایی دارد که گاهی اوقات میانه روی در هزینه کردن از شرایط آن است. بنابراین تعیین مفاهیمی چون خساست، اسراف و یا نجومی صرفه جویی و میانه روی در دخل و خرج هزینه ها براساس استانداردهای اجتماعی تابعی از برداشت گروهی است که از وضعیت مشابه درآمدی برخوردار هستند. افرادی که درآمدی یکسان دارند و متعلق به یک طبقه اجتماعی مشترک هستند به کسانی که هزینه ای فراتر از میزان درآمد همگروهان خود دارند مسرف می گویند و به کسانی که کمتر از همگروهان خود هزینه می کنند خسیس می گویند. بنابراین افراد تشکیل دهنده یک گروه مشابه اجتماعی تعیین کننده میزان خساست یا مقتصد بودن افراد هستند.

به چه کسی خسیس می گویند؟

رفتار کثیری از افراد که از یک موقعیت درآمدی مشابه برخوردار باشند و از وضعیت مصرف مشابه ای برخوردار هستند ملاک خوبی برای تعیین میزان خساست افراد است به این معنا کسانی که متعلق به این طبقه اجتماعی هستند اگر هزینه و مصرف کمتری نسبت به دیگران داشته باشند جزو آدم های خسیس محسوب می شوند.

فتاح غلامی

دین و زندگی